

L'evolució de l'ensenyament

"Nosaltres, mestres de tots els nivells educatius, pares i mares, alumnes, organitzacions i entitats, convocats per la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica...", així començava el manifest del Congrés de la Renovació Pedagògica aprovat a Lloret de Mar el 8 de novembre de 1992 en una trobada d'unes dues-centes persones. De seguit, es constituïren deu àmbits de treball que es repartiren els temes de discussió: des de "Projectes educatius" o "Participació", fins a "Valors educatius" o "Normalització lingüística", en un total de trenta comissions de treball. En poc més d'un any, s'aconseguí l'adhesió d'una cinquantena d'entitats interessades en l'educació que, durant 1994 i 1995, han dut a terme prop de 200 actes dedicats a estudiar i discutir els temes del Congrés. A les jornades finals, aquest febrer, s'hi ha arribat amb més d'un miler de persones inscrites en representació d'escoles o entitats.

El Congrés no solament deixa un conjunt de 16 publicacions, amb les ponències aprovades i totes les contribucions al debat, sinó també una eina permanent i oberta, és el Banc d'Experièn-

La implantació de la LOGSE o la introducció de les noves tecnologies són algunes de les incògnites que ara s'obren en el món de l'educació. Els Moviments de Renovació Pedagògica busquen les solucions.

cies de la Renovació Pedagògica que, a hores d'ara, ja compta amb 392 fitxes d'activitats pedagògiques innovadores.

Les noves tecnologies. Les noves tecnologies: vídeo, ordinadors multimèdia, la xarxa Internet, etc. han deixat de ser prerrogativa de l'ensenyament superior i van entrant, com a recursos didàctics, en la primària i la secundària. El Congrés de la Renovació Pedagògica recentment celebrat, hi va dedicar una comissió: "Es constata la preponderància de la televisió com a element central del temps lliure, en aquest sentit es proposa que els centres educatius tinguin un paper, no exclusiu però sí continuat, en la formació i l'orientació dels pares. Es constata també les grans diferències segons l'origen social i cultural en relació amb l'ús domèstic de determinades tecnologies (ordinador, vídeo...), per tant els congressistes consideren prioritari la utilització d'aquestes tecnologies a l'escola a partir d'uns equipaments mínims per tal d'atenuar aquestes diferències". El mateix Congrés, però, incorporava les noves tecnologies en el seu treball. Abans de les jornades temàtiques, que es

"Educar per a la convivència demana accions coherents"

Elisabet Quesada, professora de Primària al col·legi públic Carlit de Barcelona, 47 anys, més de 20 dedicats a la professió, fundadora del sindicat sectorial USTEC, Premi Maria Aurèlia Capmany per una experiència en coeducació, coordinadora de la comissió "Valors socials i qualitat educativa", dins de l'àmbit "El sistema educatiu al servei d'una educació de qualitat" del Congrés de la Renovació Pedagògica, és una persona representativa del professorat innovador, crític i actiu, que trenca amb l'arquetip del funcionari i aposta per una "comunitat educativa" —mestres, famílies, entitats, administracions—, que va molt més enllà de l'aula.

—*"Escola activa", "escola catalana", quins són els valors que mouen avui als professionals de l'ensenyament?*

—Educar en valors vol dir que tothom ha de poder viure i conviure en una societat més justa i solidària. Per assolir aquest objectiu no és vàlida qualsevol metodologia; els aprenentatges han de ser significatius i útils, i han d'interrelacionar-se per formar persones capaces tant en l'àmbit privat —afectivitat, relacions personals, oci...— com en el social —sobretot, el laboral. Educar per a la

convivència demana: autoestima, reconeixement i valoració de l'altre, anàlisi dels conflictes, compromís personal i accions coherents.

—*La nostra societat s'ha tornat dura i competitiva; prepara l'escola d'avui per als requeriments del ciutadà de demà?*

—Aquesta és una contradicció que vivim els professionals de l'ensenyament. El neoliberalisme econòmic i social és contradictori amb el discurs educatiu de la promoció i la compensació escolar de les desigualtats. La coherència amb el discurs escolar requereix polítiques d'ocupació, de solidaritat, de desenvolupament social que, òbviament, estem molt lluny de tenir. Davant d'aquesta contradicció, l'escola pot optar per reproduir passivament els valors socials dominants o bé per preparar ciutadans capaços d'afrontar aquesta societat amb mitjans, no tant pel triomf individual, com per assolir solucions col·lectives. És el que anomenem —front a la "reproducció" cultural— "reconstrucció cultural."

—*Parlem de la Reforma, és cert que hi ha sectors de la professió que hi tenen poc entusiasme?*

—L'administració no ha fet res per informar i engrescar els ensenyants en la

reforma. Pràcticament, tot el que s'ha fet és obra dels sindicats i dels moviments de renovació pedagògica, que no poden arribar a tothom. El que seria estrany és que tota la professió estigués entusiasmada amb la reforma, s'ha de tenir en compte que hi ha molta gent que no sap encara a quin centre i amb quin curs estarà l'any que ve.

Això és un problema addicional per a la consolidació del concepte d'educació integral per a tot el període d'educació obligatòria. Molta gent feia, fins ara, una divisió entre l'ensenyament bàsic —hàbits, valors— i el secundari —continguts—; això ja no és possible quan a la secundària hi arriben alumnes de dotze anys, i una majoria de professors en són conscients, però no els faciliten els recursos i, fins un cert punt, és lògic que hi hagi malestar.

—*La massificació de l'ensenyament obligatori, no ha significat un afebliment dels continguts?*

—A l'ensenyament bàsic, no professional ni especialitzat, els continguts han quedat en un lloc subsidiari. Però no és veritat que això sigui el resultat de l'extensió de l'ensenyament obligatori, és un producte del creixement exponencial dels continguts i de la seva ràpida caducitat. Pretendre ensenyar, avui, un cos bàsic de coneixements és utòpic, en són tants i tan canviants que, quan hauríem acabat, hauríem de tornar a començar. Per això, el que s'ha posat en primer pla ha estat "ensenyar a aprendre" i, de vegades, les famílies s'estranyen que els fills no en sàpiguen més: haurien de veure, no el que saben, sinó el que saben fer amb el que han après. Actualment, ensenyar s'ha tornat una activitat molt més complexa i interdisciplinària, però l'escola és molt més comprensiva i transparent. Això fa pensar a alguns que l'escola pública ha baixat el llistó, no és veritat, l'escola pública prepara ciutadans pel demà i els prepara molt bé, no té res a envejar a la privada".

L'Elisabet diu que, en els darrers anys, els educadors han assumit les seves responsabilitats, revisant i analitzant la seva pràctica, ara —anuncia— seran molt exigents amb l'administració, no solament perquè és la seva patronal, sinó com a garant de la igualtat d'oportunitats pels futurs ciutadans.

P. P.

Els mestres dels moviments pedagògics volen trencar amb la imatge de funcionaris arquetípics. Aporten per una educació més enllà de les Aules.

van celebrar durant el maig de 1995, totes les persones inscrites van rebre ConRep versió 1.0, un disquet amb l'agenda del Congrés, els resums de les ponències, les adreces dels coordinadors de cada àmbit i de cada comissió territorial, etc.

Aquest passat desembre, abans de les jornades finals, es va distribuir la versió 2.0, que incorpora l'actualització de les ponències, el llistat de tots els congressistes, els formularis per a inscriure experiències al banc de dades i altres informacions d'utilitat. "La majoria dels centres d'ensenyament primari i secundari adherits, uns tres-cents, disposen d'ordinadors. El programa ConRep permet la participació directa del conjunt del cos docent i del consell escolar, amb independència de la disponibilitat de les persones formalment inscrites". Els moviments de renovació pedagògica no es deixen enlluernar, però, per les pantalles: "La informàtica i altres tecnologies comunicacionals no són una finalitat en elles mateixes sinó que ens serveixen com a recurs plural i diversificat per a aconseguir projectes pedagògics i didàctics en totes les àrees del currículum.

A més, a partir d'aquest any, e-mail: mrp@pangea.org és l'adreça telemàtica del Congrés i del banc d'experiències de la renovació pedagògica a la xarxa Internet, on qualsevol persona interessada pot consultar els materials i desar-hi les seves opinions.

Inquietuds pedagògiques i reforma educativa. Abans de dos mesos, s'obrirà el període de pre-inscripció d'alumnes als centres de primària i secundària. En les famílies amb fills d'onze i dotze anys, aquest curs, el fet es viu amb una certa angoixa. Són els escolars que fan el sisè de primària i, l'any que ve, en lloc de passar a l'antic setè d'EGB, estrenaran la nova secundària, l'ESO. A quin centre aniran? Hi haurà transport escolar? I menjador? Tindran els nous professors l'informació sobre el currículum escolar dels alumnes? Aquestes preguntes preocupen els pares i continuaran essent motiu de neguit ja que la majoria no trobaran resposta abans de l'estiu. Ha arribat l'aplicació de la LOGSE, un canvi que necessita temps i voluntats perquè professors i alumnes s'integrin en un nou marc educatiu.

La Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Catalunya (FAPAC) manifesta la inquietud de les famílies: "Ens diuen que tot està previst, però no ens faciliten informació concreta. Estan aconseguint que la gent miri el proper curs amb recel" en paraules de Ricard Montalbàn, de FAPAC. Amb dotze anys, els alumnes aniran a un institut, les famílies es neguitegen. Els professors d'ensenyament primari van demanar al Consell Escolar de Catalunya que, quan tanqués la planificació del mapa escolar, el proppassat 14 de febrer, ho fes de manera provi-

L'aplicació de la LOGSE significa un canvi en l'ensenyament i necessita temps perquè professors i pares s'integrin en un nou marc educatiu. Les famílies amb fills d'onze i dotze anys veuen amb preocupació el fet que el curs que ve aquests escolars hagen d'ingressar en un institut i no continuar en l'escola com abans. La reforma de la LOGSE imposa que després de sisè curs es pase a primer d'ESO (allò que abans era setè).

sional i oberta als "itineraris" que proposin els consells escolars municipals. Un "itinerari pedagògic" és un recurs perquè un col·lectiu d'alumnes no es dispersi a la secundària, passant en bloc del centre de primària a l'institut. D'aquesta manera, es manté el grup-classe i és més fàcil recuperar els currículums.

A l'ensenyament sembla que, per primer cop, l'oferta i la demanda van de la mà. Mai com avui, famílies i professors s'havien comunicat amb tanta insistència. Els professionals estan preocupats per la promoció i la formació permanent, però, sobretot, manifesten preocupacions pels resultats del seu treball. L'última manifestació d'aquesta inquietud, compartida amb els pares, són les línies d'actuació aprovades al Congrés de la Renovació Pedagògica per un col·lectiu de persones provinents d'associacions de pares i mares d'alumnes.

Famílies i mestres demanen que l'administració educativa respecti les coordinacions entre centres públics de primària i de secundària, actualment en funcionament, pel que fa als itineraris escolars dels seus alumnes i que l'administració afavoreixi i garanteixi la coordinació dels centres de primària i de secundària, possibilitant i estimulant l'articulació de projectes educatius integrats. També se sol·licita més formació i recursos per al professorat –sobretot de secundària– davant l'extensió de l'ESO; com també la potenciació dels lligams dels projectes educatius i els projectes curriculars entre els centres de primària i de secundària.

Una opinió molt estesa entre el professorat és que les etapes i els cicles no han d'esdevenir noves barreres selectives, sinó eines d'adaptació als ritmes i processos dels alumnes. Cal –diuen– suprimir el caràcter selectiu de la certificació de la secundària obligatòria. Una preocupació del col·lectiu docent és que els centres de tradició innovadora reflectida en els seus projectes no l'abandonin per la implantació de la reforma.

Pau Pons